

Crossborder pensioenfondsen

feiten versus emotie

Het is al jaren mogelijk dat buitenlandse pensioenfondsen Nederlandse pensioenregelingen uitvoeren. Het wekt dan ook verbazing hoeveel opwinding er iedere keer weer ontstaat als een werkgever aankondigt een onderzoek te doen naar de mogelijkheid om zijn pensioenregeling in België onder te brengen. Waar komt dat toch door? En in hoeverre is de angst die hier uit spreekt terecht?

Erik Schouten

DRS. ERIK SCHOUTEN CPC, INTERNATIONAAL PENSIOENADVISEUR BIJ AEGON ADFIS, VOORZITTER VAN DE WERKGROEP EUROPA BIJ HET VERBOND VAN VERZEKERAARS EN ALS PROMOVENDUS VERBONDEN AAN HET EXPERTISECENTRUM PENSIOENRECHT VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

In deze bijdrage geef ik een overzicht van juridische mogelijkheden en voorwaarden om een Nederlandse pensioenregeling in het buitenland onder te brengen. Waarbij ik vooral naar België kijk. Hoe vaak gebeurt dat nu eigenlijk? Welke soort bedrijven nemen deze stap en wat zijn hun drijfveren? Ik begin met een overzicht van het juridische kader.

Juridische kader

In 2003 kwam de IORP-richtlijn¹ tot stand. Volgens de Europese Commissie een eerste stap op de weg naar een op Europese schaal georganiseerde interne markt voor bedrijfspensioenvoorziening. De richtlijn is van toepassing op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IORP's) en niet op andere financiële instellingen, zoals verzekeraars en beleggingsinstellingen. Een IORP is onafhankelijk van de bijdragende onderneming en kan alleen aanvullende pensioenregelingen uitvoeren. De richtlijn legt de lidstaten minimumvereisten op met betrekking tot de solvabiliteit van IORP's. Nederland legde de solvabiliteitseisen neer in het nieuw Financieel toetsingskader (nFTK). In aanvulling op de minimumvereisten van de richtlijn koos de Nederlandse wetgever voor het stellen van stringenter solvabiliteitseisen.

Lidstaten staan toe dat op hun grondgebied gevestigde ondernemingen premies betalen aan IORP's waaraan in andere lidstaten vergunning is verleend. Andersom ook: zij staan de op hun grondgebied gevestigde IORP's toe premies te ontvangen van ondernemingen die op het grondgebied van andere lidstaten zijn gevestigd. Wanneer een IORP toestemming heeft van zijn toezichthouder kan deze pensioenregelingen uit een andere lidstaat uitvoeren. Om deze toestemming te verkrijgen moet de IORP een in de richtlijn vastgestelde notificatieprocedure doorlopen. Bij grensoverschrijdende activiteiten moet een IORP de sociale en arbeidswetgeving van de andere lidstaat toepassen. Concreet betekent dit dat, als een Nederlandse werkgever zijn pensioenovereenkomst laat uitvoeren door een Belgische uitvoerder, het Nederlandse sociaal- en arbeidsrecht en Wet op de loonbelasting van toepassing zijn. Een IORP is in geval van grensoverschrijdende activiteiten ook onderworpen aan eventuele aanvullende informatievoorschriften uit de andere lidstaat. De IORP staat onder toezicht in de lidstaat van herkomst. De solvabiliteitseisen uit die lidstaat zijn van toepassing. Wanneer een IORP uit België in Nederland actief is, staat deze dus

Het Belgische prudentiële kader is anders, maar niet minder prudent

Bedrijven zijn
het eindeloos
politiek ge-
soebat over de
Nederlandse
pensioen-
regels beu

onder toezicht van de Belgische toezicht-
houder. De Belgische solvabiliteitseisen zijn
van toepassing.

Grote politieke opwinding om België-route pensioenfondsen

België profileert zich sinds 2007 als aantrekkelijk
vestigingsland voor de uitvoering van grens-
overschrijdende pensioenregelingen. Daarvoor
kwam het met een speciaal juridisch vehikel
dat voldoet aan de voorwaarden voor een IORP,
het zogeheten Organisme voor de Financiering
van Pensioenen (OFP). In 2007 voerde België
een internationale reclamecampagne waarin
zelfs de toenmalige premier Guy Verhofstadt
een actieve rol speelde.

Begin mei 2014 verschenen berichten in de pers
over het pensioenfonds van Aon dat overwoog om
naar België te verhuizen. Volgens het artikel in
het Financieele Dagblad zijn bedrijven het einde-
loos politiek gesoebat over de Nederlandse
pensioenregels beu. Daarbij wordt België gezien
als een aantrekkelijker pensioenland dan Neder-
land. Er gelden bijvoorbeeld soepeler governance
voorschriften en andere financieringseisen.

De Tweede Kamer was erg bezorgd en stelde
vragen. Minister Dijsselbloem verklaarde ver-
huizen van pensioenfondsen naar België om de
Nederlandse regelgeving en toezicht te ont-
wijken onverantwoord. Op 24 juni 2014 reageerde
staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid op een genuanceerdere
manier op de vragen uit de Tweede Kamer.

Zij ging in op de waarborgen die van toepassing
zijn om voldoende rekening te houden met de
belangen van Nederlandse deelnemers.

Het Nederlandse sociaal en arbeidsrecht is van
toepassing en een Nederlandse werkgever kan
de verhuizing naar een Europees pensioen-
fonds niet eenzijdig beslissen. Daarvoor is de
instemming van de ondernemingsraad nodig,
aldus de staatssecretaris. Daarbij kunnen
afspraken worden gemaakt over de voorwaar-
den waaronder de pensioenregeling door het
Europees pensioenfonds wordt uitgevoerd.

Verschillen tussen Nederland en België

Bij het vergelijken van de toezichtsystemen in
België en Nederland ligt de nadruk veelal op de
berekingswijze van de technische voorziening.

De conclusie is vaak dat de OFP in België veel
meer vrijheid heeft om de uitgangspunten
zelf te bepalen en dat het voor de werkgever
goedkoper is. Dat ligt genuanceerder.

Het totale pakket aan waarderingsgrond-
slagen, veronderstellingen en additionele
zekerheidsmechanismen moet worden
bekeken om tot een oordeel te komen over
toezichtverschillen tussen Europese landen.
Ook de vakliteratuur is genuanceerd en komt
tot de conclusie dat toezichtsystemen in
Europa van elkaar verschillen. Maar dat dit
niet wil zeggen dat het systeem van het ene
land veel beter is dan het systeem van het
andere land.²

Toegespitst op de verschillen tussen Nederland
en België: in Nederland gevestigde pensioen-
fondsen moeten hun verplichtingen op grond
van het nFTK waarderen tegen marktwaarde.
In België gevestigde pensioenfondsen kunnen
een naar eigen inschatting realistische dis-
conteringsvoet kiezen voor hun verplichtingen,
die 6% zou kunnen bedragen. Zij moeten hun
keuze wel rechtvaardigen. Waar in Nederland
de bescherming van de rechten van de deel-
nemers vooral tot uitdrukking komt in het
vragen van buffers, heeft België gekozen voor
de mogelijkheid van een bijstortingsverplicht-
ing voor de werkgever en/of vermindering van
toekomstige rechten van deelnemers. In België
is er sprake van 'comply or explain' terwijl het
in Nederland alleen 'comply' is.

Belangrijkste redenen overgang pensioenregeling naar OFP

Waarom kiezen bedrijven voor het onder-
brengen van hun pensioenregeling in België?
Uit analyse van artikelen in de (vak)pers en
jaarverslagen van OFP's blijkt dat schaal-
vergroting (met daardoor lagere kosten en
meer efficiency) een belangrijke reden is
voor de keuze van een OFP. Vooral bedrijven
waarvan een OFP hun Belgische pensioen-
regeling al uitvoert, zien de voordelen van het
samenvoegen met de Nederlandse regeling.
Andere redenen die een aantal keer genoemd
worden, zijn de steeds zwaardere eisen die
DNB stelt aan bestuurders van pensioen-
fondsen en het andere prudentiële kader voor
OFP's en de ruimere beleggingsvrijheid dan
in Nederland.

Om hoeveel grensoverschrijdende pensioenfondsen gaat het eigenlijk?

Uit onderzoek van EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority, de Europese toezichthouder) blijkt dat er maar weinig IORP's grensoverschrijdend actief zijn. Dat zijn er slechts 76 in 2014/2015. In Nederland zijn 13 buitenlandse IORP's actief in Nederland. Deze IORP's zijn vooral gevestigd in België, Luxemburg en Groot-Brittannië. Er zijn in België per 1 april 2016 veertien grensoverschrijdend actieve OFP's, waarvan er zes actief in Nederland. Dat zijn de volgende fondsen:

- Alcon Pensioenfondsen (ook actief in België),
- Euroclear Pension Fund (ook actief in België),
- Hewitt Associates Pensioenfondsen (ook actief in België en Italië),
- Johnson & Johnson Pension Fund (ook actief in België en Ierland),
- Pension & Co IBP (ook actief in België),
- United Pensions (ook actief in België).

Conclusie

De commotie van de Tweede Kamer toen Aon overwoog om zijn pensioenfondsen te verplaatsen naar België verbaasde mij. En verbaast mij nog steeds. Al meer dan tien jaar kan op grond van de IORP-richtlijn een pensioenregeling in een andere lidstaat worden uitgevoerd. Het is toch raar dat leden van de Tweede Kamer opeens in actie komen en dat onze minister van Financiën zich zo ongenueanceerd uitlaat wanneer een werkgever van deze mogelijkheid gebruik wil maken? Daarbij komt dat de Tweede Kamer al in 2007 vergelijkbare vragen stelde over verplaatsing van pensioenfondsen naar België. De conclusie van het kabinet was toentertijd dat de kern van de Pensioenwet – wat je belooft, moet je ook nakomen – ook van toepassing is op buitenlandse pensioeninstellingen die een Nederlandse regeling uitvoeren. Dit bood toen naar het oordeel van de bewindslieden voldoende bescherming aan de deelnemers. En deze conclusie is al die jaren niet veranderd. Wat is dan de reden van bezorgdheid van de Tweede Kamer?

Ondernemingsraden en vakbonden lijken huiverig te zijn voor het naar hun gevoel 'lichtere' toezichtsregime. Er is echter geen reden om te veronderstellen dat Nederlandse pensioenen in België minder veilig zijn. Of dat

het prudentiële stelsel van België risicovoller is dan het Nederlandse stelsel. Het prudent person principe (conform de IORP-richtlijn) zorgt voor een degelijk beheer en het borgen van de belangen en pensioenrechten van alle aangeslotenen. Toezegging en financiering moeten namelijk ten eerste prudent worden vastgesteld en ten tweede is er het vangnet in de vorm van een bijstortingsverplichting van de werkgever. Naar mijn mening is het Belgische prudentiële kader weliswaar anders, maar niet minder prudent. Daarnaast lijkt het prudentiële kader aan minder verandering onderhevig dan het Nederlandse nFTK.

Ondanks alle (politieke) ophef lijkt van een massale overstap van pensioenfondsen naar België vooralsnog geen sprake. Het lijkt erop dat Nederlandse pensioenfondsen nog niet warmlopen om naar België te verhuizen. Aan de andere kant draagt BP dit jaar 1,2 miljard euro pensioenvermogen over naar hun Europese pensioenfondsen in België. En waarschijnlijk volgt ExxonMobil later dit jaar met 2,5 miljard euro.

Toch kan voor sommige fondsen de overstap naar België het onderzoeken waard zijn. Wanneer een pensioenfonds een flexibeler prudentieel kader met een ruimer beleggingsbeleid en een flexibeler inrichting van de governance wenst, dan zou België een optie kunnen zijn. Ook multinationals – met onder andere een vestiging in België – zouden een overstap vanuit Nederland en hun pensioenfondsen uit andere landen naar België kunnen overwegen. Aansturing en uitvoering kunnen dan meer gecentraliseerd worden opgepakt, met minder kosten en betere beheersing tot gevolg. ←

Voor een flexibeler kader, governance en ruimer beleggingsbeleid is België een optie

1 Institution for Occupational Retirement Provision (een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening). Zoals omschreven in Richtlijn 2003/41/EG; in deze bijdrage "de IORP-richtlijn".

2 Zie bijvoorbeeld: J. den Haag, 'Pensioen in België kan wel degelijk een beter alternatief zijn', PensioenMagazine, 2014/114; A.M.G.C. Struycken-van Daelen e.a., 'België-route voor pensioenen', Tijdschrift voor Financieel Recht, nr. 7/8 juli/augustus 2014, p. 318 – 320; A. Van Damme e.a., 'Het pan-Europees pensioenfonds: een Belgisch-Nederlandse kijk op de zaak', Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken 2008/1; R. Veugelers, 'Een Nederlands of een Belgisch fonds?', PensioenMagazine 2007, 85.